

A photograph of a man with glasses and a beard, wearing a grey t-shirt and blue jeans, kneeling on a wooden floor. He is smiling and holding the hands of a baby who is walking towards the camera. The baby is wearing a white long-sleeved shirt and orange pants. The room is brightly lit by natural light from a window in the background. A white table is visible on the left, and a hanging macramé decoration is on the right. A yellow toy car is on the floor in the background.

Verlag

GeZINsKRACHT

Beerse · Kasterlee · Lille · Oud-Turnhout · Turnhout · Vosselaar

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	4
1. Lokale besturen, bedrijven en opleidingscentra zijn bereid een actieve rol op te nemen in het samenwerken met of het zelf inrichten van kinderopvang.....	5
2. Kinderopvangaanbieders stellen dankzij hun deelname aan het lerend netwerk hun opnamebeleid in vraag, voelen zich ondersteund door het project en gaan aan de slag met toegankelijk en inclusief werken (of willen hierin verbeteren)	7
3. Ouders starten beter geïnformeerd aan de zoektocht naar kinderopvang doordat ze de weg naar het e-loket gemakkelijker vinden en ouders zijn zich meer bewust van het feit dat het aanbod aan kinderopvang in de regio beperkt is en kennen de rol van het loka.....	10
4. De kinderopvangsector voelt zich ondersteund bij het behouden van plaatsen of het realiseren van nieuwe plaatsen	13
Conclusie: beleidsaanbevelingen	18

Inleiding

Dankzij de samenwerking met de vier gemeenten en de bijhorende dienstverlening die we hebben opgezet voor het loket kinderopvang konden we de acute noden van het tekort aan kinderopvang voor baby's en peuters en gevolgen ervan zeer goed in kaart brengen. Op basis hiervan hebben we verschillende acties uitgewerkt waarmee we een impuls hebben gegeven om te werken aan de complexe problematiek van het tekort aan kinderopvang in onze regio.

Een overzicht van de verschillende deelprojecten kan je vinden op de [webpagina](#) (*) We hebben op deze verschillende deelprojecten gewerkt en willen jou graag in dit verslag een blik geven op de verschillende acties en de positieve impact die we hiermee bereikt hebben.

(*) www.stadsregioturnhout.be/gezinskracht

1. Lokale besturen, bedrijven en opleidingscentra zijn bereid een actieve rol op te nemen in het samenwerken met of het zelf inrichten van kinderopvang

Context: In onze stadsregio (Beerse, Oud-Turnhout, Turnhout en Vosselaar) is er een historisch gegroeid tekort aan kinderopvang voor baby's en peuters. Via het Lokaal Loket Kinderopvang zien we dat slechts 1/3de van de aanvragers tijdig een plaats in de kinderopvang vindt, 1/3de moet een compromis sluiten op opvangdagen, startdatum of locatie en 1/3de (dat zijn jaarlijks ruim 300 kinderen) vindt nooit een plaats.

Geplande interventies:

- Bedrijven en scholen informeren en sensibiliseren
- pilootproject met minstens één bedrijf
- pilootproject met onderwijspartners
- beleidsmakers sensibiliseren en informeren,
- Lokaal Overleg Kinderopvang vorm geven

Impact:

Een aantal bedrijven hebben de piste verkend om te investeren in kinderopvang of op een andere manier kinderopvang te faciliteren. Bedrijven haken echter af op de sociaal juridische wetgeving die niet voldoende duidelijkheid geeft. Ook de negatieve berichtgeving over kinderopvang schrikt af omdat een verbintenis aan een kinderopvang ook impact heeft op beeldvorming over het bedrijf.

De onderwijspartners van het volwassenonderwijs en het Centrum voor Basiseducatie staan in de startblokken om samen kinderopvang te faciliteren. Helaas ontbreekt het deze partners aan de geschikte ruimte en/of de nodige middelen om een ruimte geschikt te maken voor kinderopvang.

Kinderopvang staat intussen hoog op de agenda van onze lokale besturen. We brengen jaarlijks een rapport uit waarin we de stand van zaken beschrijven omtrent kinderopvang baby's en peuters in onze regio. Deze rapportage verhoogt het urgentiebesef bij vele partners, organisaties en lokale besturen.

In elke gemeente hebben we een Lokaal Overleg Kinderopvang bestendigd of opgericht en werden criteria voor uitbreidingsrondes en opportuniteitsadvies vastgelegd.

2. Kinderopvangaanbieders stellen dankzij hun deelname aan het lerend netwerk hun opnamebeleid in vraag, voelen zich ondersteund door het project en gaan aan de slag met toegankelijk en inclusief werken (of willen hierin verbeteren)

Context: In onze regio merken we dat heel wat kinderopvanginitiatieven niet transparant zijn in hun opnamebeleid en dat er door sommige verantwoordelijken discriminerend gehandeld wordt bij het toewijzen van vrije plaatsen. Via het lerend netwerk en andere acties die we ondernemen, werken we aan een vertrouwensband met de kinderopvang, terwijl we ook expertise binnenbrengen en thema's bespreekbaar maken. Als het vertrouwen voldoende groeit, wordt het opnamebeleid met de kinderopvanginitiatieven besproken en kunnen we komen tot een gedeeld en gedragen beleid.

Interventies:

- lerend netwerk kinderopvang
- gratis vormingen
- leertrajecten

- ondersteuningsmaatregelen voor bestaande kinderopvanginitiatieven

Impact:

We startten met een Lerend Netwerk voor alle kinderopvanginitiatieven in onze regio in 2022. De thema's die aan bod kwamen, werden door de organisatoren zelf gekozen. Alle verantwoordelijken (behalve twee) waren aanwezig op de bijeenkomsten:

- Cultuursensitief werken in de kinderopvang in samenwerking met het Agentschap Integratie & Inburgering
- Kennismaking met de relevante welzijnspartners (CKG Lentekind, Kadodder, Huis van het Kind, ...)
- De nieuwe voorrangregels + opnamebeleid
- Krapte op de arbeidsmarkt in samenwerking met VDAB en i-diverso
- Uitwisseling praktische zaken: aankopen, personeelsbeleid, ...
- Nieuwe software Loket Kinderopvang + dienstverlening

In 2024 konden we (na een traject met 6 sociale diensten van de OCMW's) een vereenvoudigde procedure toepassen voor de toekenning van het OCMW-tarief kinderopvang in de zes

gemeenten van ons samenwerkingsverband. In 2023 waren er in onze regio 18 toekenningen van het OCMW-tarief. Sinds april 2024 heeft ons Loket Kinderopvang al 16 aanvragen ontvangen en behandeld voor een OCMW-tarief. Hiermee verhogen we de toegankelijkheid tot kinderopvang in onze regio.

3. Ouders starten beter geïnformeerd aan de zoektocht naar kinderopvang doordat ze de weg naar het e-loket gemakkelijker vinden en ouders zijn zich meer bewust van het feit dat het aanbod aan kinderopvang in de regio beperkt is en kennen de rol van het loket

Context: Ouders die op zoek zijn naar kinderopvang weten vaak niet hoe moeilijk het in onze regio is om een plaats te vinden. Dit leidt tot heel wat onbegrip en frustraties. Ouders die beter geïnformeerd starten aan de zoektocht naar kinderopvang, kunnen eventueel al andere oplossingen zoeken en weten vooraf hoe moeilijk het zal zijn om kinderopvang te vinden binnen onze regio.

Interventies:

- website loket vertalen
- info-avonden organiseren
- toeleiders sensibiliseren

- ouders contacteren en informeren aan het begin van hun zoektocht (= bij registratie aanvraag)
- ouders contacteren en informeren die geen kinderopvang vinden

Impact: 54% van de ouders uit onze regio die een aanvraag doet voor kinderopvang baby's en peuters, vindt geen plaats. We merken dat veel ouders zich niet bewust zijn of waren van het grote tekort en dat er veel vragen zijn over kinderopvang en de werking van het Loket Kinderopvang. Daarom hebben we onze dienstverlening hier beter op afgestemd met positief resultaat.

Elke ouder (elk jaar meer dan 1000) die zich registreert in het Loket Kinderopvang met een opvangvraag wordt proactief gecontacteerd en krijgt informatie over kinderopvang en de werking van het Loket Kinderopvang. Daarnaast wordt elke aanvrager die geen plaats vindt en zijn aanvraag niet zelf actief houdt, gecontacteerd. Ouders kunnen wekelijks op minstens één locatie terecht waar iemand hen helpt of informatie geeft over kinderopvang voor baby's en peuters. Dit doen we op plaatsen waar (kwetsbare) ouders en toeleiders te vinden zijn, zoals de Welzijns-campus, het Centrum voor Basiseducatie, Peuterspeelpunten, ...

Jaarlijks organiseren we acht infomomenten per jaar om ouders te informeren over kinderopvang en te helpen bij de inschrijving. We bereiken hier gemiddeld 15 ouders per infosessie mee.

We bouwen in samenwerking met stad Antwerpen en stad Mechelen aan een nieuwe software die beter tegemoet kan komen aan de noden van ouders, kinderopvangorganisatoren en het beleid. We verwachten een uitrol in april 2025.

De software en flankerende dienstverlening van het Loket Kinderopvang geeft ons unieke duidelijke cijfers op het vlak van aanbod kinderopvang en het aantal aanvragers die een plaats zoeken en vinden.

De afgelopen jaren heeft het Agentschap Opgroeien op basis daarvan nieuwe gesubsidieerde plaatsen toegekend aan onze regio:

- 2021: 19 nieuwe plaatsen die allemaal gerealiseerd werden intussen
- 2022: 18 plaatsen in Turnhout die reeds gerealiseerd werden
- 2024: 17 plaatsen voor Beerse + 35 plaatsen voor Turnhout met verwachte realisatiedatum in 2025.

4. De kinderopvangsector voelt zich ondersteund bij het behouden van plaatsen of het realiseren van nieuwe plaatsen

Context: De afgelopen 10 jaar zijn er in onze regio slechts 3 groepsopvanginitiatieven opgestart. Heel wat initiatieven worstelen om te kunnen blijven bestaan. Om meer plaatsen te kunnen realiseren en om plaatsen te behouden, hebben organisatoren ondersteuning nodig op praktisch en financieel vlak.

Interventies:

- Ruimtelijk kader 'visie op ruimte voor kinderopvang'
- pakket ondersteuningsmaatregelen: financieel en praktisch
- campagne: beroep aantrekkelijker maken, professionalisering van het werkveld door gratis vorming en intervisies
- aanspreekpunt voor starters.

Impact:

In samenwerking met de verschillende diensten 'Ruimtelijke ordening en Mobiliteit' van de gemeenten van onze regio werkten we een gezamenlijke visie uit over [ruimte voor kinderopvang](#) (*). Deze gedragen visie resulteerde in een aantal projecten:

- Vosselaar kocht in 2022 een pand aan voor kinderopvang voor baby's en peuters. Eén van de bestaande organisatoren kon zich hier vestigen en 16 extra plaatsen realiseren.
- Beerse zette in 2024 eigen patrimonium in de markt om hier een kinderopvang voor baby's en peuters in te laten huisvesten. Realisatie voor 17 nieuwe plaatsen staat gepland in 2025. Daarnaast werd een vergunning voor een nieuwproject goedgekeurd en werd door de gemeente onderhandeld met de ontwikkelaar zodat binnen het project ruimte zal voorzien worden voor een kinderopvang.
- In Oud-Turnhout staat er een groot verkavelingsproject op de planning waar het lokaal bestuur met de ontwikkelaar in onderhandeling is over een pand dat overgedragen wordt aan de gemeente opdat daar een kinderopvang nieuwe plaatsen kan realiseren.

(*) www.stadsregioturnhout.be/publicaties

Het stadsbestuur van Turnhout heeft budget vrijgemaakt om organisatoren financieel te ondersteunen bij het realiseren van nieuwe kinderopvangplaatsen in de vorm van een investeringssubsidie van €2000 per kindplaats. In de jaren 2024 en 2025 zouden zo 90 nieuwe kinderopvangplaatsen ondersteund kunnen worden.

Om de sector ook praktisch te ondersteunen hebben we gratis vormingen georganiseerd voor de medewerkers kinderopvang:

- ouderschap na scheiding,
- warme transities,
- Groeipraat (ism Hotspot-VAPH-partners)

Jaarlijks organiseren we ook een event voor Dag van de kinderbegeleider. De lokale besturen tonen hun waardering en dank en de kinderbegeleiders worden op een feestelijke manier in de bloemetjes gezet en worden geïnspireerd door een spreker met vakkennis.

Samen met VDAB, Ligo, LBC, I-diverso en ons intergemeentelijk e-inclusieteam werkten we een voortraject uit voor kandidaat-cursisten voor de opleiding 'kinderbegeleider'. Vanuit de sector en de opleiding hoorden we de verzuchtingen dat niet alle cursisten met het juiste beeld in de

opleiding stappen. Daarom geven we ze gedurende een week een volledig 'kinderopvangbad'. Ze proeven van de verschillende settings gaande van een onthaalouder, een klein kinderdagverblijf tot een grote kinderopvang met meerdere leefgroepen. Zo komen cursisten beter voorbereid aan de start van hun opleiding en de bijhorende stage. Daarnaast krijgen ze een workshop 'gespreksvaardigheden' door I-diverso en een workshop ICT-vaardigheden waarin we peilen naar hun digitale skills en toegang tot laptop, internet... Drie cursisten hebben het volledige traject afgelopen en waren zeer enthousiast. Daarom zullen we dit een tweede keer organiseren in augustus 2024 voor de kandidaat cursisten die in september willen starten met de opleiding.

Alle mensen die kinderopvang willen starten of reeds organiseren kunnen rekenen op [ondersteuning vanuit het Loket Kinderopvang](#) (*). Eén van onze medewerkers gaat met de (toekomstige) organisatoren op pad om hen wegwijs te maken in de wondere wereld van kinderopvang.

(*) www.stadsregioturnhout.be/kinderopvang-starten

In de loop van de afgelopen jaren zijn er 35 extra plaatsen bijgekomen in KDV De Toverschommel in Turnhout en hebben we WZC Vulpia kunnen ondersteunen in de zoektocht naar een overnemer voor KDV De kleine uks. Hiermee hebben we de 24 plaatsen kunnen behouden, nu bekend als Villa Uks. In 2022 gingen ook twee initiatieven dicht na verschillende klachten en bezoeken van zorginspectie. Eén van deze kinderopvanginitiatieven werd overgenomen waardoor ook daar 21 plaatsen behouden bleven.

Conclusie: beleidsaanbevelingen

Op basis van de ervaring, kennis en expertise die we konden opbouwen op dit domein de afgelopen jaren, konden we een aantal aanbevelingen formuleren die voor onze regio een enorme hefboom zouden kunnen zijn. Dit zijn zowel aanbevelingen voor de lokale besturen van het samenwerkingsverband Kordia, als voor de beleidsmakers van de Vlaamse overheid. De aanbevelingen kan je bijgevoegd vinden.

